

Rolnummer 3702
Arrest nr. 60/2006 van 26 april 2006

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over de artikelen 1675/7, §§ 1, 2 en 4, 1675/12, §§ 1 en 2, en 1675/13, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen, gesteld door de vrederechter van het tweede kanton Namen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, J.-P. Snappe en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 26 april 2005 in zake de n.v. « Dexia Kredietmaatschappij » tegen J.P. Dumortier, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 12 mei 2005, heeft de vrederechter van het tweede kanton Namen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Doordat zij een bescherming verzekeren aan de schuldenaar die een collectieve schuldenregeling geniet, meer bepaald doordat zij het ontstaan van een toestand van samenloop tussen de schuldeisers en de opschorting van de loop van de intresten mogelijk maken (artikel 1675/7, § 1), alsmede de schorsing van de middelen van tenuitvoerlegging die strekken tot betaling van een geldsom (artikel 1675/7, § 2) tot de verwerping, het einde of de herroeping van de aanzuiveringsregeling (artikel 1675/7, § 4), het uitstel of de herschikking van betaling van de schulden in hoofdsom, intresten en kosten, de vermindering van de conventionele rentevoet tot de wettelijke rentevoet, de opschorting, voor de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, van de gevolgen van de zakelijke zekerheden, zonder dat die maatregel de grondslag kan schaden, alsmede de opschorting van de uitwerking van de overdrachten van schuldvordering, de gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de moratoire intresten, vergoedingen en kosten (artikel 1675/12, § 1), de verlenging van de terugbetalingstermijn van de kredietovereenkomsten (artikel 1675/12, § 2), de gedeeltelijke kwijtschelding van schulden (artikel 1675/13, § 1), schenden de voormelde bepalingen van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van de verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen, in samenhang of afzonderlijk gelezen, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat zij de rechter op geen enkele manier toestaan dezelfde beschermingsmaatregelen te laten gelden voor de echtgenoot of de ex-echtgenoot van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, en derhalve een onverantwoorde discriminatie invoeren in het lot van twee schuldenaars die hoofdelijk aansprakelijk zijn voor dezelfde schuld ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- J.P. Dumortier, wonende te 5310 Eghezée, rue de l'Angle 6/16;
- de n.v. « Dexia Kredietmaatschappij », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 4000 Luik, rue des Clarisses 38;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 1 maart 2006 :

- zijn verschenen :
- . Mr. P. Versailles, advocaat bij de balie te Namen, voor J.P. Dumortier;
- . Mr. F. Ledain *loco* Mr. M. Dogniez, advocaten bij de balie te Luik, voor de n.v. « Dexia Kredietmaatschappij »;
- . Mr. G. Uyttendaele *loco* Mr. D. Gérard, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en E. Derycke verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Het voor de verwijzende rechter hangende geschil heeft betrekking op de bekrachtiging van een loonsoverdracht, die door de verweerder voor de verwijzende rechter werd toegestaan als waarborg voor een hypothecair krediet, dat door hemzelf en zijn ex-echtgenote werd aangegaan bij de eisende vennootschap voor de verwijzende rechter.

De echtgenoten zijn uit de echt gescheiden door onderlinge toestemming. De minnelijke schikking voorziet in de tenlasteneming van het hypothecair krediet door de ex-echtgenote van de verweerder voor de verwijzende rechter. Eerstgenoemde stelt echter een procedure van collectieve schuldenregeling in. De eiseres voor de verwijzende rechter keert zich bijgevolg tegen de ex-echtgenoot, hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van de hypothecaire lening, en voert de loonsoverdracht uit. De verweerder voor de verwijzende rechter verzet zich daartegen, rekening houdend met de procedure van collectieve schuldenregeling en de minnelijke schikking in het raam van de echtscheiding door onderlinge toestemming.

Nadat de verwijzende rechter heeft onderstreept dat de minnelijke schikking niet tegenstelbaar is aan de eiseres, acht hij het noodzakelijk om de gevolgen van de procedure van collectieve schuldenregeling te onderzoeken. Volgens hem is de situatie van de hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van een persoon met overmatige schuldenlast, die een procedure van collectieve schuldenregeling heeft ingesteld, vergelijkbaar met de situatie van de echtgenoot van de gefailleerde, die hoofdelijk gehouden is tot de schuld van laatstgenoemde, onder de gelding van het vroegere artikel 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997.

De verwijzende rechter acht het dus noodzakelijk de voormelde prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De eisende partij voor de verwijzende rechter is van mening dat de situatie van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, enerzijds, en die van zijn echtgenoot of ex-echtgenoot, anderzijds, niet vergelijkbaar zijn. De collectieve schuldenregeling zou immers een uitzondering beogen die het individu met overmatige schuldenlast louter persoonlijk toekomt, zonder dat zijn echtgenoot of zijn ex-echtgenoot zich noodzakelijkerwijze in dezelfde situatie bevindt. Het zou bijgevolg niet verantwoord zijn de juridische regeling die van toepassing is op de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, automatisch uit te breiden tot zijn echtgenoot en, *a fortiori*, tot zijn ex-echtgenoot.

Bovendien zou het mogelijke verschil in behandeling enkel feitelijk en niet juridisch zijn. Het zou immers volkomen denkbaar zijn dat de ex-echtgenoot van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten een collectieve schuldenregeling verkrijgt, voor zover hij voldoet aan de wettelijk opgelegde voorwaarden.

Ten slotte zou het aangevoerde verschil in behandeling worden verantwoord door de insolventie van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten.

A.2. De verwerende partij voor de verwijzende rechter is, harezijds, van mening dat het verschil in behandeling tussen de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten en zijn ex-echtgenoot, die hoofdelijk aansprakelijk worden gehouden voor dezelfde schuld, niet zou kunnen worden verantwoord door de loutere omstandigheid dat het voor de ex-echtgenoot zou volstaan om eveneens een vordering tot collectieve schuldenregeling in te stellen, teneinde de beschermende werking ervan te genieten. De hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van een schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, zou zich immers niet systematisch in de voorwaarden bevinden die wettelijk vereist zijn om de procedure van collectieve schuldenregeling in te stellen.

Het aangehaalde verschil in behandeling zou dus niet redelijkerwijze verantwoord zijn ten aanzien van de doelstelling van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling, die erin bestaat op een evenwichtige wijze rekening te houden met de belangen van de betrokkenen en een menselijke regeling te garanderen waarbij de situatie van alle betrokken personen in aanmerking wordt genomen.

A.3. Volgens de Ministerraad is het door de wetgever nagestreefde doel wettig. Het zou erom gaan de rechter toe te laten diverse maatregelen op te leggen teneinde de financiële situatie van het individu om te buigen, zodat hijzelf en zijn gezin een nieuwe start in het leven kunnen nemen.

Het criterium van onderscheid zou ontegenzeggelijk objectief en relevant zijn. De wetgever zou immers de toepassingsfeer van de maatregelen in verband met de collectieve schuldenregeling hebben willen beperken tot enkel schuldenaar met overmatige schuldenlast, aangezien met de door de wetgever bedoelde procedure precies wordt getracht de financiële situatie van die schuldenaar te herstellen.

De in de prejudiciële vraag beoogde bepalingen zouden bovendien relevant en redelijkerwijze verantwoord zijn. Zij zouden de schuldenaar immers in staat stellen zijn schulden, in de mate van het mogelijke, te betalen, en tegelijkertijd hemzelf en zijn gezin de garantie op een menswaardig bestaan bieden.

Die diverse maatregelen zouden evenmin onevenredige gevolgen teweegbrengen ten aanzien van de echtgenoot of de ex-echtgenoot. Volgens de Ministerraad vermocht de wetgever wettig te oordelen dat het niet betaamde ernstig afbreuk te doen aan de belangen van de schuldeisers door de toepassingsfeer van de in de prejudiciële vraag bedoelde maatregelen uit te breiden tot de echtgenoot en ex-echtgenoot van de schuldenaar met overmatige schuldenlast.

In het geval waarin de echtgenoot of de ex-echtgenoot, hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van een schuldenaar met overmatige schuldenlast, over een toereikend vermogen beschikt om de gemeenschappelijke schuld te betalen, zou op onevenredige wijze afbreuk worden gedaan aan de rechten van de schuldeisers, indien hun niet werd toegestaan hun schuldvordering op dat vermogen in te vorderen.

De collectieve schuldenregeling zou ook een vrijwillige handeling zijn die onderworpen is aan voorwaarden, zodat het verantwoord zou zijn de toepassingsfeer ervan niet uit te breiden tot personen die, hetzij op geen enkel ogenblik de wil hebben geuit die te genieten, hetzij zich niet in de wettelijke voorwaarden bevinden om een vordering tot collectieve schuldenregeling in te stellen.

Bovendien zou de rechter de echtgenoot of de ex-echtgenoot van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten niet de in het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven begeleidingsmaatregelen kunnen opleggen, die nochtans de tegenprestatie zouden vormen voor de voordelen die voortvloeien uit de collectieve schuldenregeling.

De Ministerraad onderstreept ook dat de echtgenoot of de ex-echtgenoot van de schuldenaar met overmatige schuldenlast, behoudens kwijtschelding van schulden, een regresvordering kan instellen tegen laatstgenoemde, voor zover zijn financiële situatie opnieuw beter wordt, vóór het einde van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling. Te dezen zou de ex-echtgenoot zich ook kunnen keren tegen de schuldenaar met overmatige schuldenlast op grond van de minnelijke schikking die zij hebben afgesloten op het ogenblik van hun echtscheiding.

Bovendien zou de echtgenoot of de ex-echtgenoot van de schuldenaar met overmatige schuldenlast, indien hij geen handelaar is, eveneens over de mogelijkheid beschikken om een vordering tot collectieve schuldenregeling in te stellen, voor zover hij aan de wettelijke voorwaarden voldoet.

Ten slotte beklemtoont de Ministerraad dat de uitbreiding van de aan de procedure van collectieve schuldenregeling verbonden beschermende werking tot de echtgenoot of de ex-echtgenoot een duidelijk risico voor het krediet zou teweegbrengen.

A.4. De eisende partij voor de verwijzende rechter onderstreept in haar memorie van antwoord dat de verweerder voor de verwijzende rechter zelf erkent dat hij niet aan de wettelijke voorwaarden voldoet om een vordering tot collectieve schuldenregeling in te stellen.

Ze is eveneens van mening dat een faillissementsprocedure niet kan worden vergeleken met een procedure van collectieve schuldenregeling. Zowel de bedoeling van de wetgever als de gevolgen van de procedure zouden verschillend zijn. Het principe van de collectieve schuldenregeling zou niet erin bestaan de schulden van de persoon met overmatige schuldenlast teniet te doen teneinde hem in staat te stellen een nieuwe start te genieten. Bovendien zou de vervolging die op de goederen van de ex-echtgenoot van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, werd ingesteld door de schuldeisers van laatstgenoemde, niet mogen raken aan de inkomens uit de nieuwe activiteit van de persoon met overmatige schuldenlast.

A.5. De verwerende partij voor de verwijzende rechter antwoordt dat de doelstelling van collectieve schuldenregeling erin bestaat het individu en zijn gezin in staat te stellen een nieuwe start in het leven te nemen. De echtgenoot van de persoon met overmatige schuldenlast zou uiteraard deel uitmaken van zijn gezin. Ten aanzien van de ex-echtgenoot, hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van de persoon die schuldbemiddeling heeft genoten, zou niet een verschillend lot dienen te worden voorbehouden, op straffe van een nieuwe discriminatie in het leven te roepen tussen de echtgenoot en de ex-echtgenoot van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten.

De echtgenoot of de ex-echtgenoot, hoofdelijke medeschuldenaar, zou enkel een regresvordering kunnen instellen tegen de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten in het geval dat zijn financiële situatie beter is geworden of op het einde van een gerechtelijke regeling. Bovendien zou hij zulks niet kunnen doen ingeval kwijtschelding van schuld wordt toegestaan aan de persoon met overmatige schuldenlast, wat een discriminatie in het leven zou roepen onder de hoofdelijk verbonden medeschuldenaars, naargelang de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, en met wie zij samen hoofdelijk aansprakelijk zijn, al dan niet een kwijtschelding van schulden geniet. Ten slotte zou de mogelijkheid om tegen de persoon die schuldbemiddeling heeft genoten een regresvordering in te stellen niet beantwoorden aan de door de wetgever nagestreefde doelstelling van aanzuivering.

Men kan evenmin het feit in overweging nemen dat de hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van de persoon die schuldbemiddeling heeft genoten eveneens een vordering tot collectieve schuldenregeling kan instellen zonder een nieuwe discriminatie te doen ontstaan onder de hoofdelijk verbonden medeschuldenaars, naargelang zij al dan niet persoonlijk toegelaten zijn tot het voordeel van de in de prejudiciële vraag bedoelde beschermingsmaatregelen.

A.6. In zijn memorie van antwoord onderstreept de Ministerraad dat de verwerende partij expliciet erkent dat het uitbreiden van de toepassingsfeer van de collectieve schuldenregeling tot de echtgenoot of de ex-echtgenoot van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten erop neer zou komen een schuldenaar die de hoedanigheid van handelaar zou kunnen hebben en zijn insolventie klaarblijkelijk zou kunnen hebben georganiseerd, in staat te stellen de voormelde maatregelen te genieten. Een dergelijke redenering zou bovendien aan het mechanisme van hoofdelijkheid elk nut ontnemen.

De rechtspraak die het Hof heeft ontwikkeld ten aanzien van de verschoonbaarheid van de gefailleerde zou overigens niet systematisch dienen te worden toegepast op de procedure van collectieve schuldenregeling. De wetgever zou immers nooit de schuldenaars die handelaar zijn, en de schuldenaars die geen handelaar zijn, op dezelfde wijze hebben willen behandelen. De grondvoorwaarden, met name inzake goeder trouw, zouden fundamenteel verschillend zijn naargelang het erom gaat een kwijtschelding van schulden of een verschoonbaarheid te verkrijgen. De wetgever zou bovendien hebben afgezien van het mechanisme van automatische bevrijding van de borg van de gefailleerde in geval van verschoonbaarheid van laatstgenoemde.

Hoe dan ook, het zou niet verantwoord zijn de gevolgen van de procedure van collectieve schuldenregeling uit te breiden tot de ex-echtgenoot, hoofdelijk verbonden medeschuldenaar van de schuldenaar die schuldbemiddeling heeft genoten, aangezien het verhaal dat door de schuldeiser wordt ingesteld tegen de ex-echtgenoot in geen geval zou kunnen worden uitgeoefend op de inkomens uit de nieuwe activiteit van de schuldenaar met overmatige schuldenlast.

- B -

B.1. Aan het Hof wordt gevraagd of de artikelen 1675/7, §§ 1, 2 en 4, 1675/12, §§ 1 en 2, en 1675/13, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden, in zoverre de bescherming die zij toekennen aan de schuldenaar niet-handelaar met overmatige schuldenlast, niet wordt uitgebreid tot zijn echtgenoot of ex-echtgenoot die hoofdelijk gehouden is tot dezelfde schuld.

B.2. Artikel 19 van de wet van 13 december 2005 « houdende bepalingen betreffende de termijnen, het verzoekschrift op tegenspraak en de procedure van collectieve schuldregeling » stelt de rechter in staat de natuurlijke personen die kosteloos een persoonlijke zekerheid hebben gesteld ten behoeve van een persoon die het voordeel van een collectieve schuldenregeling vordert volledig of gedeeltelijk te bevrijden. Artikel 7 van dezelfde wet schorst, ten aanzien van die persoonlijke zekerheden, de middelen van tenuitvoerlegging tot de homologatie van de minnelijke aanzuiveringsregeling, tot de neerlegging van het in artikel 1675/11, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde proces-verbaal of tot de verwerping van de aanzuiveringsregeling.

Die wet is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 21 december 2005.

Het staat niet aan het Hof maar aan de verwijzende rechter om te onderzoeken of de nieuwe wet al dan niet gevolgen kan hebben voor het hem voorgelegde geschil en of, om reden van dat element, de door hem gestelde vraag nog steeds relevant is.

B.3. Bijgevolg dient de zaak te worden teruggezonden naar de verwijzende rechter.

Om die redenen,

het Hof

zendt de zaak terug naar de verwijzende rechter.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 26 april 2006.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior